

به نام خدا

اقوام و مشارکت سیاسی در پاکستان

مولفان :

علی کریمی مقام

حسین آدمی

فرزاد سلیمی فر

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: کریمی مقام، علی، ۱۳۷۲-

Karimi Magham, Ali

عنوان و نام پدیدآور: اقوام و مشارکت سیاسی در پاکستان/ مولفان علی کریمی مقام، حسین آدمی، فرزاد سلیمی فر.

مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۲۷۹-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۳ - ۱۴۴.

موضوع: قبایل و نظام قبیله‌ای -- پاکستان

گروه‌های قومی -- پاکستان

شناسه افزوده: آدمی، حسین، ۱۳۷۰ -

شناسه افزوده: سلیمی فر، فرزاد، ۱۳۷۲-

رده بندی کنگره: DS۳۸۰

رده بندی دیویی: ۹۵۴/۹۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۴۱۲۴۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

Tribes -- Pakistan

Ethnic groups -- Pakistan

نام کتاب: اقوام و مشارکت سیاسی در پاکستان

مولفان: علی کریمی مقام - حسین آدمی - فرزاد سلیمی فر

ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳

چاپ: زبرجد

قیمت: ۱۳۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۲۷۹-۴

تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ایران
Chaponashr.ir

فهرست مطالب

۱۰ مقدمه
۱۱ فصل اول: کلیات
۱۵ فصل دوم: قومیت در پاکستان
۱۸ اقتصاد پاکستان
۱۸ ساختار قدرت سیاسی پاکستان
۲۰ هویت فرهنگی پاکستان
۲۱ قومیت در پاکستان
۲۱ قومیت پنجابی
۲۸ قومیت پشتون
۳۲ قومیت سندی
۳۳ برخی از قبایل با پیشینهٔ عرب
۳۵ سادات حسنی باربنکی
۳۵ سادات گیلانی
۳۷ سادات زیدی
۳۷ سادات حسینی پاره‌چنار
۳۸ سادات عابدی و همدانی
۳۸ سادات باقری
۳۸ سادات جعفری
۳۹ سادات شیرازی
۳۹ سادات خوارزمی
۳۹ سادات کاظمی مشهدی

- شجره‌نامهٔ این خاندان ۴۰
- سادات موسوی‌النسب مشهور به سادات مشهدی ۴۰
- فرزندان سید ابوالقاسم حسین مشهدی ۴۰
- اولاد امام رضا علیه‌السلام ۴۱
- شجره‌نامهٔ این خاندان ۴۱
- نقوی ۴۲
- سادات نقوی منطقهٔ سوات ۴۲
- شجره‌نامه پیربابا سیدعلی شاه غواص ۴۲
- سادات نقوی راجهستان ۴۳
- سادات نصیرآباد ۴۳
- سادات دکوه ۴۳
- سادات امروهه ۴۳
- سید بهاگری ۴۴
- شجره‌نامهٔ این خاندان ۴۴
- سادات گردیزی ۴۴
- شجره‌نامه این خاندان ۴۵
- سادات بلتستان و گلگت ۴۵
- ترویج اسلام در مناطق چلاس، داریل و تانگیر ۴۵
- سادات در منطقه کشمیر ۴۶
- سادات رضوی ۴۶
- سادات رضوی گلگت و بلتستان ۴۶
- سادات بخاری ۴۷

۴۷	سادات در مناطق شمالی پاکستان
۴۷	قبیلهٔ اعوان
۴۷	اعتقادات و مذهب
۴۸	خاستگاه و تاریخچه
۴۸	دیدگاه‌های متفاوت مورخین
۴۹	ویژگی‌های اعوان‌ها
۵۰	پایبندی به امور مذهبی
۵۰	صوفیا و عرفای سرشناس
۵۰	تبلیغ دین اسلام
۵۱	تمیم
۵۱	نسب و تاریخچه
۵۲	شاخه‌ها و توزیع جغرافیایی
۵۲	وضعیت سیاسی و اجتماعی
۵۲	قبیله‌های عباسی (اولاد عباس بن عبدالمطلب)
۵۲	زیرمجموعه‌های قبیله تنولی
۵۳	شاخه‌های کوچک‌تر قبیله تنولی
۵۳	مذهب
۵۳	شاخه‌های دیگر عباسی
۵۳	تقسیمات نسل امیر چنی‌خان عباسی و امیر فتح‌الله‌عباسی
۵۴	کلهورا
۵۴	شخصیت‌های برجسته نسل کلهورا
۵۴	پوتا

۵۴	دهند عباسی
۵۵	تاریخچه
۵۵	تاریخچه و نقش بهاولدین زکریا
۵۶	مدرسه و دانشگاه مرکزی
۵۶	شجره خاندان قریشی مولتان
۵۶	پراکندگی و خاستگاه قریشی‌ها
۵۷	خانواده‌های منتسب به قریشی‌ها
۵۷	شخصیت‌های برجسته خانواده صدیقی
۵۸	فاروقی
۵۹	شخصیت‌های برجسته عثمانی
۶۱	هزاره‌های پاکستان
۶۶	اقوام گلگت
۷۷	قبایل مبتنی بر شغل و حرفه
۸۳	فصل سوم: قومیت و مشارکت سیاسی در پاکستان
۸۳	قومیت‌ها و مشارکت سیاسی در پاکستان
۸۴	تنش‌های قومی با حکومت مرکزی: سلطه پنجابی‌ها بر قدرت مرکزی
۸۸	پشتون‌ها و ناامنی مرزی در پاکستان
۹۱	ملی‌گرایی سندی و حکومت مرکزی
۹۲	تنش‌های بین‌قومی در پاکستان
۹۳	کشمکش‌های قومی و موانعی برای دولت‌سازی
۹۶	جمع‌بندی
۹۸	فصل چهارم: تأثیر قومیت بر روابط پاکستان و جمهوری اسلامی ایران

۹۹.....	قومیت‌ها و سیاست خارجی پاکستان
۹۹.....	بلوچ‌ها
۱۰۶.....	داعش و سیاست خارجی پاکستان
۱۰۸.....	جمع‌بندی
۱۱۷.....	منابع

تقديم به

حاج علي رضا ؛

شهيدان داوود ، محمود ، رضا و محمد دانش كهين ؛

و آنانی كه به سبب گمنامی ، پاداش رشادت هایشان نزد حضرت

صاحب الامر و الزمان (عج) محفوظ خواهد ماند.

مقدمه

در دنیای پیچیده و چندوجهی امروز، شناخت دقیق و جامع از شرایط و وضعیت قبایل و اقوام مختلف در مناطق مرزی کشورها، اهمیتی بی‌بدیل دارد. جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان کشوری با تاریخچه‌ای غنی و جایگاه ویژه در منطقه خاورمیانه، با چالش‌ها و فرصت‌های متعددی در مرزهای شرقی خود روبروست. یکی از مهم‌ترین این چالش‌ها و فرصت‌ها، مرتبط با قبایل و اقوامی است که در پاکستان، به‌خصوص در مناطق مرزی با ایران، زندگی می‌کنند.

این کتاب تلاشی است برای بررسی دقیق و جامع این قبایل، با تمرکز بر تهدیدات و فرصت‌های امنیتی که برای جمهوری اسلامی ایران به‌وجود می‌آورند. قبایل پاکستان با تاریخ و فرهنگ منحصر به فرد خود، همواره نقش مهمی در تحولات سیاسی و اجتماعی این منطقه ایفا کرده‌اند. از یک سو، وابستگی‌های قومی و قبیله‌ای می‌تواند به‌عنوان یک عامل همبستگی و تعامل مثبت میان ملت‌ها عمل کند، و از سوی دیگر، وجود تنش‌ها و منازعات قبیله‌ای می‌تواند منجر به تهدیدات امنیتی جدی برای کشورهای هم‌مرز شود.

در این کتاب، تلاش شده است تا با بررسی دقیق تاریخچه، ساختار اجتماعی و سیاسی، و نقش قبایل مختلف در پاکستان، به تحلیل جامعی از تأثیرات این قبایل بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دست یابیم. امید است که این اثر بتواند گامی مؤثر در جهت افزایش آگاهی و شناخت بیشتر از این مسائل و ارائه راهکارهای عملی برای مواجهه با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌ها باشد.

فصل اول:

کلیات

گروه‌های قومی و قبیله‌ای یکی از مهم‌ترین و پیچیده‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر معادلات قدرت در نظام‌های مختلف سیاسی هستند و معمولاً جوامع با چنین پیچیدگی‌هایی مواجهند. تنوع قومی و قبیله‌ای ناشی از تفاوت‌های نژادی، ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی مختلف و تجربیات متفاوت زندگی جوامع بشری است.

دولت‌سازی مدرن، که با ایجاد محیطی متمرکز حقوقی و اداری، تمرکز قدرت و ایجاد وحدت ملی همراه است، غالباً با مقاومت گروه‌های قومی و قبیله‌ای مواجه می‌شود. این گروه‌ها به‌طور معمول در برابر تمرکز قدرت و روندهای دولت‌سازی مدرن مقاومت نشان می‌دهند. این واقعیت به‌ویژه در جوامعی که از قبایل و قومیت‌های مختلف تشکیل شده‌اند، بیشتر به چشم می‌آید. در این جوامع، هر یک از قبایل و گروه‌های قومی تمایل دارند به‌صورت مجزا از نظام سیاسی و به‌طور خودگردان اداره شوند و نوعی کنش گریز از مرکز را نسبت به اقتدار سیاسی اعمال کنند.

برخی از جامعه‌شناسان این مسائل را از مؤلفه‌های ذاتی و طبیعی گذار از سنت به مدرنیته می‌دانند. آن‌ها معتقدند که عبور از جامعه سنتی به مدرن و تغییر سبک و ماهیت زندگی، زمینه‌ساز تجزیه گروه‌های قومی و ادغام آن‌ها در قدرت مرکزی را فراهم می‌آورد. کشمکش‌های قومی در نظام‌های سیاسی، به‌ویژه در دوران گذار از جامعه سنتی به مدرن، به‌طور خاص نمود پیدا می‌کند.

بر این اساس، نقش قبایل و قومیت‌ها در معادلات قدرت جوامع سنتی بسیار برجسته است و همواره در سیاست‌گذاری‌ها، مؤلفه‌های قومی نقشی اساسی ایفا می‌کنند. نظام سیاسی باید ملاحظات قومی و قبیله‌ای را در نظر گرفته و بر اساس آن‌ها نسبت به اتخاذ تصمیمات سیاسی اقدام کند. بدون توجه به مسائل و منافع قومی، نظام سیاسی قادر نخواهد بود سیاست‌های مطلوب و مناسبی اتخاذ نماید و مصالح قبیله‌ای گاهی ممکن است منافع ملی را تحت‌الشعاع قرار دهد.

یکی از کشورهایی که در آن منافع و مصالح قومی به‌صورت برجسته‌ای منافع ملی و حکومت مرکزی را تحت تأثیر قرار داده، کشور پاکستان است. پاکستان، به‌عنوان جامعه‌ای سنتی که در حال گذار به مدرنیته است، با چنین چالشی مواجه است. این کشور از قبایل مختلفی تشکیل شده که بسیاری از آن‌ها در معادلات قدرت نقش اساسی دارند. پاکستان به‌طور کلی از هفت

منطقه قومی و قبیله‌ای تشکیل شده که در درون این هفت منطقه، گروه‌های مختلفی در حال زیست هستند. وجود این قبایل باعث شده که هر یک از این مناطق خواستار سهمی مؤثر در قدرت مرکزی باشند و به‌همین دلیل به‌راحتی در نظام سیاسی واحد مستحیل نشوند.

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های دولت مرکزی پاکستان به قدمت کشور و هویت‌های قومی مربوط می‌شود. قبایل ساکن در این جغرافیا، برای هزاران سال است که در این مناطق مستقر هستند و هویت قومی و قبیله‌ای مشخص و ثابتی دارند. در مقابل، قدمت پاکستان تنها به چند دهه پیش بازمی‌گردد، و این تفاوت زمانی سبب بروز تنازع میان هویت‌های طبیعی و مصنوع در این کشور شده است. به‌ویژه، قبیله غالب یعنی پنجابی‌ها در تلاش برای جا زدن هویت قومی خود به‌عنوان هویت کل موجودیت پاکستان هستند، که این امر موجب بروز تنش و رقابت شده است.

در این میان، نمی‌توان به قدرت نظامی یا اسلام به‌عنوان عوامل اتحاد تکیه کرد، زیرا در غیر این صورت جدایی بنگلادش رخ نمی‌داد. رقابت‌های قومی و قبیله‌ای به طور مستقیم با موجودیت پاکستان به‌عنوان یک کشور با تنوع قومی مرتبط است. بنابراین، مشارکت متوازن اقوام در سیاست‌ورزی این کشور برای حفظ تمامیت ارضی پاکستان اهمیت ویژه‌ای دارد.

تفاوت‌های زبانی و فرهنگی و نیز تداوم اقوام پاکستان در ورای مرزهای این کشور، باعث شده تا منافع این قبایل در تأثیرگذاری بر سیاست خارجی شکل گیرد و به تبع آن، واکنش حکومت مرکزی را به دنبال داشته باشد. اگر میزان مشارکت سیاسی قبایل در حکومت مرکزی به حد متوازن و مطلوبی برسد، باید انتظار داشت که تعامل مستقیم این اقوام با دنباله قومی خود در خارج مرزها برای پیگیری منافع کاهش یابد و نگرانی حکومت مرکزی کمتر شود. با این حال، برخی معتقدند که تسلط یک قوم، مانند پنجابی‌ها، بر ساختار حکومتی ممکن است مانع تحقق مشارکت سیاسی مطلوب و متوازن شود، زیرا در این وضعیت، تضاد و رقابت زمانی شکل می‌گیرد که منابع محدود است و منافع قومیت حاکم را تهدید می‌کند. به این ترتیب، بیشترین تنازع با اقوامی دیده می‌شود که در مناطق کمتر توسعه‌یافته با منابع محدود و تداوم در ورای مرزها مستقر هستند.

فصل دوم:

قومیت در پاکستان

عموماً جوامع بشری، به‌ویژه جوامع شرقی، توجه ویژه‌ای به نسل‌شناسی و کسب شناخت جامع در رابطه با قبیله و اقوام هر منطقه دارند. هر قبیله دارای خصوصیتی است که جامعه برای آن اهمیت ویژه‌ای قائل است و مردمان آن قبیله به آن افتخار می‌کنند. در ادبیات کهن نیز مطالب فراوانی در زمینه نسل‌ها و قبایل مختلف ذکر شده است و ادبا به وابستگی‌های نسلی و قبیله‌ای خود فخر ورزیده‌اند. بسیاری از مردم عقیده دارند که اگر فردی از قبیله آن‌ها مرتکب خطایی شود، باید در کنار او حضور یابند و از وی حمایت کنند (Sharma, 2005:17).

اقوام آریایی را از اولین اقوامی می‌دانند که وارد شبه‌قاره هند شده‌اند. قبل از این، هیچ مدارک تاریخی مدونی وجود ندارد که در این منطقه کدام اقوام زندگی می‌کرده‌اند. البته برخی از باستان‌شناسان آثار باستانی را یافته‌اند که قدمت آن از آریایی‌ها بیشتر است و نشان می‌دهد که در این منطقه قبل از اقوام آریایی نیز قبایلی دیگر زندگی می‌کردند، اما تاکنون نتوانسته‌اند کتیبه‌های یافته‌شده را ترجمه کنند. گفته می‌شود که آریایی‌ها از اقوامی بودند که هزار و پانصد سال قبل از میلاد مسیح وارد شبه‌قاره هند شده‌اند. برخی چنین عقیده دارند که آریایی‌ها بومیان اصلی همین منطقه محسوب می‌شوند (سوهدروی، ۲۰۱۴:۲۷).

آریایی‌ها را نمی‌توان یک شاخه خاص قبیله‌ای امید بلکه به جمع بسیاری از قبایل و اقوام گفته می‌شود که در یک دوره تاریخی خاص به‌طور متواتر وارد منطقه شبه‌قاره هند شده‌اند. نکته قابل توجه این است که این اقوام و قبایل مختلف که وارد این منطقه شده‌اند هرکدام زبانی جداگانه داشته‌اند، ولی تمامی این گروه‌های مختلف و بدون نام را آریایی نامیده و میان آنان زبان سانسکریت را به‌عنوان زبان مشترک آنان قلمداد می‌کنیم. تمامی این اقوام «دیوتا» را می‌پرستیدند و «وید» کتاب مقدس تمامی آنان تلقی می‌شد. محققین غربی به‌طور عموم تمامی زبان‌ها همچون سانسکریت، یونانی، لاتین، اسلواکی، پرتغالی، اسپانیایی، ایتالیایی و رومانیایی و غیره را زبان‌های آریایی می‌دانند. تمامی این زبان‌ها را به دو گروه تقسیم کرده‌اند که شامل زبان هندوآریایی می‌شود که زبان رسمی آریایی‌های شبه‌قاره هند تلقی می‌شد. گروه دوم شامل آن دسته از زبان‌هایی می‌شود که در مناطق اروپا رواج داشته است. نسل آریایی‌های شبه‌قاره هند را فرزندان آریایی‌های اروپا می‌دانند (سوهدروی، ۲۰۱۴:۲۸).